

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

REMISSVAR (Ju2011/2845/EMA)

Cirkulär migration och utveckling – förslag och framåtblick (SOU 2011:28)

Utredningen är slutbetänkande från kommittén för cirkulär migration och utveckling. I ett delbetänkande från maj 2010 kartlades bland annat den cirkulära migrationens omfattning och rörelsemönster. I slutbetänkandet redovisar kommittén en mängd förslag för att underlätta cirkulär migration. Kommitténs utgångspunkt är att cirkulär migration är av godo.

Någon enhetlig definition finns inte av cirkulär migration. Kommittén menar att en cirkulär migrant är en person som redan vid den första flyttningen väger in möjligheten av åter- eller vidareflyttning. Flyttningen kan vara spontan eller styrd, i det senare fallet t ex vid flyttning inom koncerner.

Saco är i grunden för en ökad rörlighet av personer och av arbetskraft och Saco har därför ställt sig bakom den svenska reformen av arbetskraftsinvandringen som genomfördes 2008. Vidare motsatte sig Saco att några övergångsregler för arbetskraftsinvandring skulle införas i maj 2004 när EU fick tio nya medlemsstater. Saco har också drivit att det ska återvändandekravet efter avslutad utbildning för utländska studenter ska tas bort. Följaktligen ser Saco positivt på den diskussion som kommittén för om den cirkulära migrationen. För migranter och berörda länder överväger i allmänhet plusvärdena av flyttningarna. Ökad förståelse för skilda kulturer och traditioner, professionellt utbyte, personliga kontakter kan ses som positiva resultat av rörligheten.

Migrationsbestämmelser är komplicerade. Inte blir de lättare av att det pågår ett omfattande arbete i EU i syfte att få vissa gemensamma regler samtidigt som medlemsstater har befogenhet att införa egna regler. Saco skulle gärna sett att kommittén i kapitel 4 fört en diskussion eller närmare redovisat hur de föreslagna regeländringarna förhåller sig till de initiativ som EU tagit på migrationsområdet. Inte minst gäller det medföljande familjemedlemmars villkor och möjligheter till arbete i Sverige.

I det följande kommenterar Saco några av förslagen.

Josefin Edström
Samhällspolitiska
avdelningen
08-613 48 20
josefin.edstrom@saco.se

Sveriges akademikers
centralorganisation
Box 2206
103 15 Stockholm
Besök: Lilla Nygatan 14
Tel växel: 08-613 48 00
Fax: 08-24 77 01
E-post: kansli@saco.se
www.saco.se

Kapitel 4. Underlätta cirkulär migration

4.6 Internationella studenter

Förslag

I utlänningsförordningen införs en ny tillståndsform, uppehållstillstånd för utbildning på forskarnivå. Möjligheten att få permanent uppehållstillstånd samt möjligheten för familjemedlemmar att få uppehållstillstånd ska motsvara vad som gäller för arbetskraftsinvandrare.

Saco tillstyrker

Förslag

Familjemedlemmar till den som har beviljats uppehållstillstånd för studier vid universitet eller högskola, och som har beviljats tidsbegränsat uppehållstillstånd bör med tillämpning

av 6 kap. 3 § utlänningslagen även kunna beviljas arbetstillstånd.

Saco tillstyrker**Förslag**

För en student, vars studier ska pågå minst två terminer, dvs 60 hp, får uppehållstillstånd även beviljas för en tid av sex månader efter avslutade studier.

Saco anser som sagt att studenter som avslutat sin utbildning i Sverige ska ha möjlighet att söka arbete i Sverige. Det är rimligt att Sverige kan tillgodogöra sig utbildningsinvesteringen. Sex månader bör i flertalet fall vara tillräckligt för arbetssökandet. En annan fråga är om man ska ställa krav på avslutad utbildning. Enligt Saco bör längden på studierna vara sådan att risken för missbruk kan utslutas, dvs att studenter från tredje land inte ska läsa en kort tid enbart med syftet att få uppehålls- och arbetstillstånd. Kommittén resonerar också om att genomförda 30 högskolepoäng skulle vara tillräckligt för att kunna söka uppehålls- och arbetstillstånd, vilket skapar en oklarhet om vad förslaget egentligen är.

Förslag

Stipendieverksamheten utökas så att fler internationella studenter från tredje land kan beviljas stipendier för att studera i Sverige.

Saco tillstyrker

Att öka antalet stipendier till studerande från utvecklingsländer kan vara ett bra inslag i utvecklingssamarbetet.

4.4 Ang spårbyte för asylsökande till arbetskraftsinvandrare m.m.

Med reformen för arbetskraftsinvandring 2008 infördes en möjlighet för asylsökande

som fått avslag på sin asylansökan att söka uppehålls- och arbetstillstånd utan att lämna landet. Personen måste sedan sex månader ha en anställning med stöd av ett undantag från kravet på arbetstillstånd (AT-UND) och ha arbetat under den tid som ansökan om uppehållstillstånd handlagts. Anställningen ska dessutom löpa minst ett år från ansökningstillfället.

Förslag

Kravet i 5 kap. 15 a § utlänningslagen på minst sex månaders anställning ändras till tre månaders anställning. Vidare införs en möjlighet att uppfylla kraven för spårbyte genom två

anställningar. Det kan dels vara fråga om två parallella anställningar, dels två på varandra följande anställningar under tremånadersfristen. En av dessa anställningar ska avse en tidsperiod om minst ett år från ansökningstillfället.

Slutligen förlängs tidsfristen för ingivande av ansökan från två veckor till fyra veckor.

Saco anser i princip att processerna för prövning av asyl och arbetstillstånd bör hållas isär. Det var också vad Saco skrev i remissvar inför reformen 2008. Samtidigt finns det argument för – inte minst humana – att personer som arbetat under tiden som asylprövningen pågår och är självförsörjande, ska kunna arbetstillstånd.

Kommittén menar att asylprövningen numera snabbats på så att det blivit svårare att hinna arbeta sex månader med stöd av AT-UND.

Saco anser att en noggrann utvärdering av spårbytet bör göras innan reglerna ändras.

Förslag

Regeringen bör tillse att det görs en bred översyn av problematiken kring att vissa arbetsgivare inte uppfyller utlovade arbetsvillkor.

Saco tillstyrker

Under förberedelsearbetet med reformen för arbetskraftsinvandring anmälde de fackliga organisationerna farhågor för arbetsvillkoren för den invandrade arbetskraften. På exempelvis företag utan facklig representation kunde det vara svårt att kontrollera att de angivna villkoren efterlevdes. Ett par års erfarenheter av reformen har tyvärr visat på en uppsjö av olika sätt för oseriösa arbetsgivare att lura migrationsverket, fackliga organisationer och de anställda.

Regeringen bör snarast på lämpligt sätt kartlägga situationen med hjälp av arbetsmarknadsparterna.

Kapitel 5. Portabilitet av sociala trygghetsförmåner

I detta kapitel beskrivs de problem för migrationen som den bristande portabiliteten medför. Här är Saco överens med kommittén att dessa frågor är angelägna att komma tillrätta med men att de får ses över och utredas i annat sammanhang. Detsamma frågan om att arbetslösa med svensk arbetslöshetsersättning under vissa förutsättningar ska kunna söka arbete i ett tredje land med bibehållen svensk arbetslöshetsersättning under tre månader.

Inkomna yttranden från medlemsförbunden Sveriges Läkarförbund och Sveriges Tandläkarförbund bifogas. Från dessas yttranden vill Saco citera följande:

Sveriges läkarförbund:

”...man måste ha varit yrkesverksam i 3 år i den medlemsstat som erkände yrkeskvalifikationen för att individen ska kunna få denna kvalifikation erkänd i annan medlemsstat. Då detta direktiv nu revideras anser Läkarförbundet att denna tidsgräns bör sänkas. Detta förutsätter dock att alla EU-länder kan

förlita sig på att de erkännandeförfaranden som andra medlemsstater har när det gäller kvalifikationer förvärdade i tredjeland är kvalitetssäkrade och transparenta.

Mot bakgrund av detta (önskar Läkarförbundet att förslaget under rubrik 7.3.5 kan utvidgas till att inkludera krav från regeringen på att relevanta myndigheter ska presentera förslag på åtgärder för att effektivisera valideringsprocessen för personer från tredje land.

För nyanlända tredjelandsläkare är det även viktigt att arbetsgivarna tar ett tydligare ansvar och erbjuder fler provtjänstgöringsplatser (gäller specialister) och fler praktikplatser för de som går kompletteringsutbildningar via högskolan (gäller främst icke-specialister) då detta skulle förkorta valideringsprocessen. I hälso- och sjukvårdslagen § 15 finns en formulering om att landstingen har en skyldighet att tillse att utbudet av platser för allmäntjänstgöring (AT) ska motsvara efterfrågan. Ett förslag som kan övervägas är om det även bör finnas ett krav på att landstingen ska tillgodose att utbudet av provtjänstgöringsplatser ska motsvara efterfrågan.”

Sveriges Tandläkarförbund:

”Den ur Tandläkarförbundets perspektiv viktigaste delen av utredningen gäller emellertid frågan om information. Vår erfarenhet är att kunskapsläget vad gäller Sverige och den svenska arbetsmarknaden är mycket begränsad bland människor som funderar på att komma/kommer till Sverige för att arbeta. Detta kompliceras ytterligare av att det råder oklarhet i fråga om vem som ansvarar för att tillhandahålla relevant och uppdaterad information om förhållandena på den svenska arbetsmarknaden. Sveriges Tandläkarförbund vill därför framhålla behovet av en samordnande instans med uppgift att tillhandahålla övergripande och tydlig information. En möjlig lösning är att i enlighet med kommitténs förslag utöka Svenska Institutets uppdrag och vidareutveckla hemsidan *Working in Sweden*. Det vore inte minst önskvärt att sidan tillhandahöll information om de legitimationsyrken där rörligheten de facto är stor; som t.ex. tandläkare, läkare, sjuksköterskor m.fl”

Med vänlig hälsning

Sveriges akademikers centralorganisation

Gunnar Wetterberg

Åke Zettermark